

טיב הקהילה

נ"ד

מקץ
לי כסלו תשפ"ז

החגים לפי אופק ירושלים

זמן הדלקת הנרות ומצ"ש

הדרה"ג
4:03
מוצ"ש"ק
5:19
ר"ת
5:57

סוף זמן קריאת שמע ותפילה

סו"ת א' 8:17
סו"ת ב' 9:03
סו"ת א' 9:24
סו"ת ב' 9:54

גליון מס':
813

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו הה"צ
רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

שבת חנוכה |

טיב הפרשה

אין אדם שומע לי ומפסיד

ויכינו את המנחה עד בוא יוסף בצהריים (מג. ביה)
ופירש"י: ויכינו - הזמין, עטרוהו בכלים נאים:

במקרא שלפנינו ובפירושו של רש"י יש בהם הארה שביכולתה ליישר העקמומיות שבלב. דהנה לפעמים מטילה התורה על האדם חובות מסויים, והיצר המבקש להנאיא מלקיימה מנסה להפחידו בכל מיני פחדים, לפעמים מראה לו שהדבר כרוך בבזיון עצום שקשה מאוד לעמוד בפניו, ולפעמים דעתו ולפתותו שהדבר כרוך גם בסכנה או הפסד עצום, וכתוצאה מכך מתרפה רצונו מלקיים חובותיו, אולם כשיבין שמדובר רק ב'תחבולה' מצד היצר שוב לא יחוש לפטפוטי. וזהו מה שגילו לנו השבטים הקדושים בהליכותיהם הנאמרים במקרא שלפנינו.

דהנה לעיל (פסוק יא) צָהַר יַעֲקֹב לְבָנָיו 'קחו מזמרת הארץ והורידו אליה מנחה'. במבט שטחי נדמה לנו שיעקב אבינו בחר בצעד פשוט שכל פיקח היה בוחר בו. איש פיקח הרואה שאחד נטפל אליו ומציק אותו בטענות שאין להם רגלים, אינו מנסה לסלקו מעליו ב'דרכי צדק', כלומר, דברים המשכנעים שהצדק עמו, הוא מבין שאילו היה הפגע הנטפל אליו אדם ישר לא היה מעזי כלל לבוא בטענות שאין להם התחלה, ומאחר שהיושר לא עיכב התחלתם גם לא ישפיע על סופם. ולכן אינו בוחר בדרך של 'הִיָּה צוֹדֵק' כי אם בדרך של 'הִיָּה חָכֵם', ומסלקו מעליו במתנה מסויימת המכבד את המקבל, הוא מבין שהיא זו שכבר תמצא את הדרך להביא במהרה סוף לטענותיו. כך היינו סוברים שגם יעקב אבינו נהג כן, הרי הוא שמע מבניו שהמושל של מצרים נטפל אליהם על לא עוול בכפם, וללא שום הוכחות מוצדקות העליל עליהם עלילות מרגלים, ובנוסף היתל בהם והחזיר לכל אחד מהם את ממונו בפי אמתחתו, מכל זה הבין שלא מדובר באדם שטענותיו הם אמצעי לבקש יושר, כי אם אמצעי לעורר ריב ומדון, והבין שיש לעשות מעשה ולתת לאיש ההוא מנחה, ובכך לשפר את היחס בינו לבין בניו.

אולם כשרואים מה היתה תכולת המנחה, שאותה דרש להביא בפני המושל המוזר, אנו רואים שיעקב אבינו דיעה אחרת היתה עמו, וקרצוץ חומר כמונו לא זכו להשיגו, כי ה'פיקח' הנ"ל לא היה נותן מתנה ליוסף מוזמרת הארץ, לדעתו לא נחשב זה 'מתנה' למושל כה גדול שזכה לאוצרות מלאים מכל מיני דגן ומכל מיני פירות וירקות, ומה גם שביקש יעקב לתת מכל דבר רק 'מעט', 'מעט צרי ומעט דבש', ולדעת ה'מבין' הנ"ל אין במתנה פשוטה כל כך בכדי להשפיע על מושל גדול ועשיר כל כך לשנות יחסו בפני הנותן, מה שכן יכולה מתנה כעין זו לעשות 'לדעתו', הוא בזיון וכלימה לזה המביאו, ומי יודע - ימשיך המבין ויאמר - אם לא תהיה זו גם סיבה להוסיף יגון על יגונו של הנותן, כי יכעס המושל על כך שמוזלזלים בו ושולחים לו מתנות כעין אלו, ויבקש להעניש את נותניה.

כל זאת ידעו גם השבטי י"ה, וכפי שרואים בפרשיות אלו

שלא במהרה בקשו בני יעקב להשתמש בכוחותיהם העל טבעיים כדי להילחם עם זה המציק להם, והיה זה סיבה וגזירה מאת ה' שהם לא יהיו יכולים לו, ועל כל פנים בקשו להתנהג עמו כפי שהטבע מחייב, ויכולים אם כן לשער שגם הם לא היו בוחרים מלכתחילה במתנה כעין זו, ומן הסתם היה רצונם שאביהם ישלח לו להמושל איזה חפץ יקר הערך הטמון בבית גזניו. אולם בפועל לא העירו לאביהם דבר, הם הבינו שחובתם לכבד את אביהם יש לו תוקף בכל מצב, ויראתם מפני מושל מצרים אינה סיבה לבטלה כדי להסביר לאביהם שהוא אינו 'מבין' מה צריכים לעשות לעת כזאת.

ואחר שנהגו כבוד באביהם, וכתוצאה לא שינה אביהם את הוראתו, הוכרחו גם לקיימה כמו שהיא, ואכן רואים שגם בזאת לא בחלו, ובדברי רש"י שלפנינו רואים שלא רק שלא נמנעו מלקיימה, עוד ראו לנכון לפארה ולעטרה בכלים נאים, כדרך שהאדם עושה בחפץ שעושים בו מצוה שמפארים אותו בשעת קיומה כדי לבטא שהמצוה חביבה עליו, כך פיארו השבטי י"ה מתנה זו שבנתניה קיימו מצות 'כיבוד אב', על אף שחששו מאוד מתוצאותיה של מצוה כעין זו, כי הבינו שאין שום חשבון עומד בפני קיום מצוה.

ומה היה האמת? הם כלל לא העלו על דעתם כמה שמח יוסף במתנה זו, הם כלל לא העלו על דעתם שהמושל העומד לצידם מייקר מתנה צנועה זו פי אלף מכל טובת המלוכה הנכבדה לה זכה, הם כלל לא העלו על דעתם עד כמה רחוק המציאות האמיתית מן המציאות שהיצר מראה בעיני הבשר.

הוא אשר אמרנו שבאן מאירה התורה להאדם, ומלמדו מהו הדרך שיבור לו בזו השעה שיצרו מצערו ומאיים עליו אם יקיים המצוות, אין צורך להרבות במילים כדי להסביר כמה מצער היצר להאדם באיומיו אלו, הוא מכניס את האדם לידי ספיקות המלחיצים אותו למאור, מחד הוא רוצה לקיים חובותו, ומאידך אינו יודע אם ראו לו לקיימו או שמא מכניס את עצמו לידי מצבים בלתי נסבלים על ידה. כמה רבו אנחותיו של אדם בומנים כעין אלו, כל כולו אומר 'אוי לי מיוצרי או לי מיצרי'...

ומה אכן יעשה האדם בשעה קשה זו? מתחילה עליו לדעת ש'מעשה אבות סימן לבנים' ועליו ללכת בעקבות אבותיו אלו השבטים הקדושים, כשם שהללו התעלמו מאיומי היצר כך גם עליו להתעלם מאיומי היצר, גם אם אמת בפי היצר שהמצוה שברצונו לעשות לא ייטיב עמו, כי עדיין אין זו סיבה מוצדקת להימנע מחובתו. אולם בנוסף יכול גם להתחזק ולהבין מנשיונותיהם של השבטים הקדושים שלאמיתו של דבר 'שומר מצוה לא ידע דבר רע', ואין שום אמת בטענותיו של היצר, גם אם בעיני הבשר רואים שחור על גבי לבן שאי אפשר להכחישו. ואחר שגם הוא ימסור את נפשו לקיים רצון ה' יראה גם בחוש שכל דברי היצר הבל המה. וכפי שאנו אומרים בין ה"ג עיקרי אמונה שהקב"ה גומל טוב לשומרי מצוותיו.

טיב המערכת

• וירצוהו מן הבור •

יושב לו יוסף הצדיק בבור הנורא בבית האסורים, כבר עשר שנים שהוא שם ולרגע אחד אינו מפסיק להאמין בהש"ת, הוא בטוח כי בכל רגע יכולה ישועתו לבוא, וכשנקרתה לפניו הזדמנות, שכנו מבית האסורים הולך להיות שר בממשלת פרעה, או אז הוא עושה גם השתדלות, הוא מבקש משר המשקים 'כי אם זכרתני.. והזכרתני, אבל אצל הקב"ה הפעולה הזו אינה נושאת חן, ונגזר עליו להישאר בבור עוד שנתיים, ובסיומום הגיעה הישועה באופן מפתיע, 'וירצוהו מן הבור', בלי שום השתדלות מצידו של יוסף.

ועכשיו לענייני דיומא, 'יוונים נקבצו עלי אזוי בימי חשמונאים', היוונים הרשעים רצו לאבד את עם ישראל ע"י עקירת הדת, ולדאבון כל לב היו רבים מעם ישראל שהלכו אחריהם ונהיו 'מתיוונים', אבל היו גם הרבה שלא הסכימו ללכת בדרךם הרעה ומסרו את נפשם, ובודאי שהיו גם מתפללים לקב"ה שיושיעם, אבל הישועה עדיין לא באה, ואם נחשוב שמדובר בתקופה קצרה, לא כן הדברים, אלא מדובר בכמה עשרות שנים שהיוונים שלטו בארץ ישראל, רדפו אותנו והציקו בכל דרך אפשרית, הרגו ללא רחמים את כל מי שהעז להתנגד ולא ציית לגזירותיהם, ובכל זאת הישועה לא באה, עד שקמו בני חשמונאי ועשו מעשה לא הגיוני, אבל זאת היתה ההשתדלות שלהם, הם יצאו להילחם בצבא יוון שהיה החזק והגדול ביותר בעולם, ואז עשה להם הקב"ה נס ומסרם בידם.

לכאורה יש כאן שני מסרים סותרים, את יוסף הצדיק מענישים על השתדלות הגיונית שעשה, ואילו אצל החשמונאים הישועה אינה מגיעה עד שעושים השתדלות שאינה הגיונית! התשובה לשאלה היא יסוד גדול באמונה: בדברים הנוגעים לגשמיות עלינו להאמין שהקב"ה ישלח את מה שצריך בזמן וברגע הנכון, אבל כשמדובר ברוחניות ובפרט בעיקרי היהדות, לא מחכים, אלא עושים כל מה שיכולים, גם אם זה 'בטוח לא יעזור', כללו של דבר: בענייני גשמיות אפשר לסמוך על האמונה, אבל ברוחניות צריך לפעול בכל מה שאפשר.

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישיב
באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

ערכוני שיחות: 0534-100024

טיב
ההודעות

יו"ר הוועדה הרווחת: ר' יעקב רבינוביץ | עורך: ש. גולדשטיין

(ע"פ טיב המועדים-חנוכה. טיב התורה-מקץ)

נכתב ע"י ד"ר מאיר רובינשטיין שלישי"א

א. הנותן מן השמן ביום השמיני [דאילו מה שנותן בלילות הקדומים יכול להשתמש בו בלילות שאחריהן], עושה לו מדורה ושורפו בפני עצמו, ודוקא כשנתן בו מתחילה רק כדי שיעור הצריך למצותו אלא שנכבה באמצע ונשאר, ולכן אסור משום הדוקצה למצותו, אבל אם נתן מתחילה שמן הרבה כבר מותר להשתמש עם הנותן לכתחילה, וי"א דאף ככה"ג אם נתן את השמן בסתם הדוקצה כל השמן למצותו, אם לא שהותנה מתחלה שלא יהא נאסר אלא בכשיעור (סי' תרע"ז).

סי' ובמ"ב (שם).

ב. אבל אסור להניחו לשנה הבאה לנר חנוכה משום דחיישינן לתקלה, ואפילו להניחו בכלי מאוס דודאי לא יבוא לאכלו ג"כ אסור, דחיישינן שמא יבוא להדליק וליהנות הימנו (מ"ב שם סק"ט).

ג. המנהג אצל הצדיקים לעשות סעודה גדולה ביום השמיני הנקרא זאת חנוכה, ובודאי יש בזה כוונה, ובפשיטות נר' דאפשר מפני שהוא גמרה של מצוה, והוא ע"ד שכתב הרמ"א בסי' תרס"ט שענין סעודת משתה לגמרה של תורה, ובמ"ש ב"ר שם בשם ראב"ח ד"ה לגמרה של מצוה (לקוטי מהרי"ח).

ד. זאת חנוכה הוא גמר החתימה מראש השנה ויום כיפור (תולדות אהרן ויטמאמר). וכ"כ בספר טעמי המנהגים בשם ליקוטי מהר"ל שיום זאת חנוכה הוא השלמה על הימים הנוראים, ועל כן על כל איש מישראל להעלות על זכרונו כעת את כל

הקבלות טובות שקיבל על עצמו בתורה והפלה ובמעשים טובים, וירבה להתבונן מה חובתו בעולמו (טיב המועדים חנוכה). ומתאמרא משמיה דהרה"ק מרוזין ז"ל דמה שצדיקים יכולים לפעול בתפלה נעילה ש' בכוהן של יהודי פשוט לפעול ביום זאת חנוכה, והיום הזה גדול כוחו עד למאד, ולכן ישתדל כל אחד להקדיש מזמנו לתפילה ובקשה שיזכה להתקרב אל ד' ליראה ולאהבה אותו ולעשות רצונו כל ימי חייו. ואף מי שלא זכה לשוב כהוגן בימים הנוראים, עדיין לא איחר את המועד, ויודרו לשוב אל השם ביום הקדוש הזה (שם).

איסור הנאה מנר חנוכה

א. אסור להשתמש בנרות חנוכה, ודין זה אמור לכל הנרות ואפילו אותן שמוסיפין המהדרין בכל לילה, ואפילו אם רוצה לאכול אצלן סעודת שבת דהוי סעודת מצוה גם כן אסור. והטעם כדי שיהא ניכר שהוא נר מצוה לפרסם הנס, ועוד משום דכיון שתיקנוהו ע"י נס שנעשה במנורה ששאה כמנורה שאין משתמשים בה כלל (סי' תרע"ז ס"א ובמ"ב שם).

ב. אפילו תשמיש עראי כגון לבדוק מעות או למנותן לאורה ג"כ אסור, ואפילו מרחוק שאין ידיו סמוכות לנר (שם).

ג. ואסור להשתמש בו אפילו תשמיש של קדושה, כגון ללמוד לאורה, וה"ה בנרות חנוכה של ביה"כ ש'אסור להתפלל מעריב אצלן כל זמן שלא דלוק חצי שעה. ויש מתירין בתשמיש של קדושה, ואפשר דיש להקל בלימוד דרך עראי כשאין ידיו סמוכות לנר וצ"ע (שם ובביה"ל ד"ה ויש עיי"ש).

ד. ודוקא כשהוא משתמש בע"פ תשמיש נראי, אבל כל שאינו משתמש כלום ה"ו רשאי לישב בביתו בשעה שגמר חנוכה דולקת, ואפילו אם לא הדליק את השמש כנהוג, ולא עוד,

ראויים לזה.

מושלי

משלים

זאת

אחד

בשוק

בסברתו,

ובדרך

הילוכו

צדה

את

עיני

ציפור

מיוחד

במינו

ויקר

הערבין

המקנת

על

העץ,

מרוב

שהתפעל

מיפיו

הציפור

וחינה

טיפס

על

העץ

והצליח

להניח

את

ידיו

עליה

ונתפל

לעצמו,

באותו

הזמן

שהה

לצדו

אדם

אחר

שגם

הוא

חשקה

נפשו

מאד

בציפור

כלילת

יופי

וזו

וביקש

לקנותה

הימנו,

אך

הלה

לא

ניאות

למכרו

אלא

עבור

סכום

כסף

גדול

מאד,

כך

עמד

על

המקח

איוז

מן

עץ

שלבסוף

נתיצה

הקונה

לשלם

את

מלוא

הסכום,

אולם

תוך

דקי

הוא

הוליק

מתכוון

להשלים

את

המקח

וצורר

את

המעות

בידו

בכדי

למסרו

למוכר,

הסיח

המוכר

את

ידעו

לרע

קט,

וכהרף

עין

פרשה

הציפור

כנפיים

ועקבותיה

לא

נודעו.

אין

לשער

את

גודל

צערו

של

המוכר

שברגע

כמימרא

הפסיד

סכום

עצום,

אילו

רק

נתן

מעט

יותר

את

לבו

לשמור

על

הציפור

כראוי,

לא

היה

נמנה

עכשיו

בין

הצועקים

לשעבר

ואינם

נענים.

אולם

אם

נתבונן

במעשה

זה

ויותר

בעומק,

נראה

כי

סופו

מוכיח

על

תחילתו

שכל

עיקר

הציפור

לא

הייתה

שייכת

אליו

כלל

וכלל

כי

אילו

הייתה

הציפור

שלו

מקדמת

דנא,

הרי

שאפילו

אם

לעת

עתה

ברחה

הציפור

והתעופפה

לה,

מכל

מקום

בסוף

תשוב

מאליו

למקומה

הראשון,

אבל

לאחר

שברחה

ולא

חזרה

עוד,

הרי

לך

ראיה

ברורה

שציפור

זה

מעולם

לא

הייתה

שייכת

לו.

והנמשל,

כל

קנין

או

השגה

רוחנית

שקונה

הוא,

בין

בתורה

ובין

במצוות

ומעשים

טובים,

אם

לא

יעשה

פעולות

לשמור

עליהם

כהוגן,

לבסוף

אף

לישארו

ההשגות

האלו

אצלו,

כי

מדרבם

להיות

נעלמים

והולכים,

מלבד

אם

יעמוד

היטב

על

המשמר

וישקיע

את

כל

רוחו

ונפשו

בכדי

לשמור

על

קניינו

שלא

לאבד

אותם,

אז

יזכה

שיהיו

קנינים

אלו

לקניני

בספרו הנדנדר של מורנו ורבנו הגה"צ שליט"א "טיב המועדים - חנוכה" מהדורה חדשה שבעריכה, מפרש רבינו את תפילות חמירי וימי החנוכה המוקדשים הללו, בשפה ברורה ונדיבה, ואף מטיב לקרב כל דבר אל השכל ואל הלב פנימה בדרכו בקודש. יצאנו אפוא לרעות בגנים וללקוט שושנים, ולדלות מתוך פרק מופלא זה מעט מזער, כדי להמתיק בפנינו את תפילות ההודאה בימים אלו, באשר דרש רבינו בתפילות הללו כמין חומר, מעורת השם יתברך.

ויהיו זרעי זרע זרעי תלמידי חכמים וחסידים - זמן הדלקת נרות חנוכה" היא עת רצון גדול למעלה לבקש על הבנים, והוא מסוגל מאוד לקבלת תפילה זו.

כמו שאמרנו בפרק במה מדליקין (שבת כג): "אמר רב הונא, הרגיל בנר הויין ליה בנים תלמידי חכמים". ומדעת רש"י על אתר נראה

שבכל נר שהוא רגיל הויין ליה בנים תלמידי חכמים, גם בנר חנוכה. אך גירסת הטור הלכות שבת (ריש סי' רסג) משמע דקאי על נר של שבת, וכן נראה דעת מהרש"א בחדושי אגדות על אתר (ד"ה הרגיל). ובספד"ק "סידורו של שבת" (ח"א שורש השני ענף א עלה ט) הוכיח כן מגוף הסוגיא במסקנא, רביהו דרב יוסף הוה מאחרא ומדלקה לכו' דודאי דקאי על נר שבת לבד, עיין שם.

אולם דעת רבינו חננאל ז"ל שם שהכוונה היא על נר חנוכה, וכן יש גירסא בעין יעקב (שבת שם אות יג), וכן היא גירסת הרא"ש (שבת פ"ב סי' ג) עיין הגהת הגר"א שם (אות ד), וכ"כ המאירי (ד"ה לעולם היא) ורבינו פרחי (שיטת הקדמונים שבת כג: ד"ה הרגיל בנר), ועיין גירסת הרי"ף (שבת י: בדה"ד).

ולפיכך שפיר הוא הבה הנכון להתפלל ולהתחנן על בנים ובני ובנים שילכו בדרכי ישרים ועליו ויגדלו לתלמידי חכמים.

אהובים למעלה ונחמדים למטה - כענין ששינוי בפרקי אבות ריש פרק ב' (משנה א): "רבי אומר, איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהוא תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם".

ונחלק המפרשים שם בביאור "תפארת לעושה", מי הוא עושה זה, יש שפירשו דקאי על האדם העושה הוא הגברא המקיים המצוה, ויש שפירשו דקאי על העושה ברוך הוא וברוך שמו שעושה ויוצר הכל. עיין רבינו יונה והמאירי בפירושים שם

ובפירוש "מגן אבות" להרשב"י על אתר הביא גירסא שונה, שמתחייסת אל הקב"ה העושה ויוצר הכל ולאדם. "יש גורסין 'כל' שהוא תפארת 'לעושה' תפארת לו מן האדם". פירוש 'עושה', הקדוש ברוך הוא, שנאמר (איוב ד, יז) 'אם מעושהו יטהר גבר'. כלומר, שיבור לו דרך שתהיה תפארת וכבוד להקב"ה, ובהו תהיה תפארת לו מן הבריות. וכן היתה גירסת רבינו יצחק איבן גיאת ז"ל. והסופרים שבשוה, שהו"ו של 'עושה' כתבוהו על 'תפארת', כן מצאתי" עכ"ל, וכן הוא במפרשים נוספים שם.

והיינו פירושה: "אהובים למעלה ונחמדים למטה", שתלויים הן הנך תרתי זה בזה, דין גרמא לדין, שכל שהם 'אהובים למעלה', ויש תפארת לעושה" ב"ה, שמעלה נחת רוח ליוצרו. הרי ממילא הינם אף 'נחמדים למטה', שיש בה 'תפארת מן האדם'.

על דרך שיש שם (אבות פ"ג מ"י): "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו". והיינו מחמת הטעם המבואר דאולי הנך תרתי בהדי הדדי, בין אדם למקום ומחבור עם בין אדם לחבירו.

ונקוט האי סימן בידך, סימן שיש בו אבן הבוחן לבחון מידת צדקותו של האדם, שהוא דבר הנסתר וקשה להבחנה. - אך בואת יידידת הדבר אל נכון, שכל שרוח הבריות נוחה הימנו סימן הוא בדינו שאף רוח המקום נוחה הימנו, משום דהנך תרתי לא מתפרשין ולא מתבדלים זה מזה, 'אהובים למעלה ונחמדים למטה', בעיני אלקים ובעיני אדם.

"שתהא חשוכה ומקבלת ומרצה לפניך מצות הדלקת נר חנוכה כאילו פוגתי כל הפגנות שפגנו הפגנים משרתי השם, והני עושה על דעתם ועל פגנותם, ועל דעת כל הצדיקים והחסידים". (נוסח לשם יחזיר ותפילה לפני הדלקת נר חנוכה - לבעל "בני יושבר").

כאילו פוגתי כל הפגנות - לשון זו כללית היא בכל נוסחאות 'לשם יחזיר' שבכל המצוות כנועד, שבכולם תקנו נוסח זה שיהא חשוב כאילו כיוונתי בה בכל הכוונות הראויות.

ויהיו זרעי זרע זרעי תלמידי חכמים וחסידים אהובים למעלה ונחמדים למטה

"ויהיו זרעי זרע זרעי, תלמידי חכמים וחסידים, אהובים למעלה ונחמדים למטה. ותחזק את לבבם לתורה ולעבודה, הכל כרצונך הטוב. ואזכה לראות בנים ובני ובנים, עוסקים בתורה ובמצוות באמת. (נוסח לשם יחזיר ותפילה לפני הדלקת נר חנוכה - מספר "משפט צדק").

עבורו בבית המרקחת את אותה תרופה.

והנה בהגיע האיש החולה אצל הרוקח, אינו מתבקש כי אם להניח לפניו על שולחנו את 'מרשם התרופה' [רצפט] שכתב לו הרופא בלבד, ואת כל מלאכת הרוקחות המומחית משאיר הוא בשביל הרוקח. ואין החולה צריך לבקש מן הרוקח שיגיש לפניו את כל מיני המרקחות, ויראה לפניו וילמדנו כיצד ואיך נוצרת תרופה זו, וכיצד עליו לבחוש בה ולרוקחה. שהרי לא יתכן ללמוד רגל אחת את כל מלאכת הרוקחות ודרכי יצירת התרופות שלמדו הרוקחים והרופאים שנים רבות. רק סומכים אנו על המומחים יצרני התרופות, שלמדו שנים רבות את רכיבי כל תרופה ותרופה, וערכו עליהם נסיונות רבים, מתחילה על גוף החיות והבהמות, ואחר כך אף על הרבה אנשים שנבחרו לניסיון פעילות התרופה, תרבותה ותרופותיה כנועד, עד שהגיע המוצר מוכן ועומד לרפאות אותו חולי. וזה האיש הפשוט שלא למד את חכמת הרפואה והרוקחות מעולם סומך על דעתם ועל יצירותיהם, מאחר שכבר הוכיחו פעמים רבות שהתרופות הללו מועילים ומרפאים היטב, אף שהוא מצד עצמו אינו מבין ולא כלום.

ונמצא זה החולה אינו אלא מצוה ועומד מפי הרופא שתרופה פלונית אלמונית צריכה לבוא אל תוך גופו, וזה כל עיקר מה שעליו לציית ולקיים את מצות הרופא כמאמרה. ובוודאי אם יתא בעצמו רוקח מומחה ויודע את כל רזי מלאכת יצירת התרופות יוכל בעצמו להכניח ולהבין בכל מרכיב שבה כיצד פועל ומה תועלת מביא. אבל כל זה לא נחוץ בשביל תרצות הרפואה עצמה, שמצד המחלה מה שאנו צריכים הוא שתכנס תרופתה לגוף החולה, וידיעת והבנת אופני דרכי הפעולה לא תעלה ולא תוריד בעצם תועלת פעולתה. והאיש הפשוט סגי ליה בעצם גישתו אל בית המרקחות ובקשתו מן הרוקח 'להמין' לרקוח עבורו אותה תרופה, שכן הוא משלם עבורה את מלוא המחיר במיטב כספו, ככל אשר ישית עליו הרוקח, ובהו נחשב לו כמי שעשה ויוצר הכל בעצמו. שהרי הוא שעומד על גבי הרוקח ומשלם את כל שכרו על מה שרקח עבורו, והוא המזמין את המלאכה שכולה נקראת על שמו, אף שאין הוא יודע מעצמו אופן היצירה כלום.

כיוצא בדבר הוא בכל שאר כלים ומכשירים שצריך האדם ליצירת המומחה, אם הוא בריכשת מכונת הדור, או מכונת כביסה ותנור אפיה וכיוצא, שאין הקונה צריך לדעת ולהבין את כל רזי אופני יצירת המכשיר, רק לשלם עבורו את מחיר קניינו, ומקבל לידו את המכשיר מוכן ועומד לפעול ולעשות, כמי שיוצר הוא ועשאו. ונמצאו כל אותם יצרנים ופועלים כמו 'שלושים' ידידיה, שמבצעים עבורו את כל הרכבת המכשיר ויצירתו, בשכר שמקבלים על מלאכתם היפה. וכאשר יטוס האדם מדינה למדינה במדינת הים, או כשיתפוס את הרכבת או הספינה שתיקחנה אל מחוז חפצו, אינו צריך שיבין ויידע כיצד פועל המטוס וכיצד דוהרת הרכבת. - ורק נצרך הוא לעלות אל הרכבת או האווירון ולתפוס את מקומו, וממילא יגיע למחוז חפצו בעזרת הקברניט והקברניט שיעשו את מלאכתם על הצד היותר טוב.

כן הוא ממש עבורו הרוחנית, שיש בה בתוכיותה ובפנימיותה הרבה רזין וסודות עילאין מהני כבשי דרחמנא, גבוה מעל גבוה. והם שמות וייחודין עילאין הנפעלים ונעשים בפעולת כל מצוה ומצוה, לפי איכות ופנימיות העושה ומקיים המצוה בדחילו ורחימו בכל לב ונפש. ואף בנמשל כמו במשל, אין ידיעת הכוונות הפנימיות וכל השמות והייחודים הממוינים בסודות המצוה מעבכים בקיומה, כי עיקר מה שנצרך איש ישראל לעשות ולפעול הוא בעצם מעשה קיום המצוה

המשך בעמוד הבא

סיפורי השגחה פרטית
שנשחרו מערכת ע"י הקוראים

מומחה מרשב"י

הגיע אלי אדם נשוי בעל משפחה שהתמכר ל"ע לסמים עד כדי כך שאפילו בשבת הוא לא מסוגל להתאפק מלעשן את הסמים שלו. אחרי מאמצים רבים מצדו ועבודה קשה, הוא נגמל מהסמים.

אלא שאז התחיל אצלו סיפור של נדודי שינה. בחלוף שבועה הוא חודשים הוא ביקש שאתיר לו להשתמש בסמים רק כדי לישון. התייעצתי עם ידידי דבר שאמר לי שמדובר בהימור מסוכן מאוד כי אדם כזה יכול בקלות ליפול חזרה לסמים, והסמים לפני השינה אינם כי אם עצת היצר ומכאן הוא נכנס למדרון חלקלק היישר לשאול תחתית...

הוא המשיך לשאול ולבקש היתר ממני כי הוא הבטיח שלא לשוב לסמים לעולם. זה היה לפני שבת שנסעתי למירון, אמרתי לו שבמירון אתפלל עליו שרשב"י ייתן לו עצה נכונה עבורו. כשחזרתי, הוא הופיע ושוב בקשתו בפיו שאינו יכול לישון והוא זקוק לפתרון...

"מה התשובה שנתן לך הרשב"י?!" שאל והתיישב בחוץ. הוא עצמו אדם מיוחד ובעל נשמה גבוהה שבאמת ובתמים מחפש פתרון אמיתי ולא משחק משחקים. הוא באמת לא מצליח לישון...

בינתיים, נכנס אליי בקבלת קהל יהודי מבוגר. שאלתי אותו מה הוא עושה בחיים או? היהודי השיב לי שהוא רופא והמומחיות שלו זה בעיות שינה. כל מי שסובל מנדודי שינה, הוא המומחה הגדול בתחום... שמעתי את זה וכבר הבנתי הכל.

קראתי לו מבחון וחברתי ביניהם, אמרתי לו: "ר" שמעון לא ענה תשובה, הוא שלח לכאן את המומחה עד אליך לטפל כך באופן אישי!!!"

למותר לציין שההתרגשות, הן של המומחה והן של המטופל הקריעה שחקים!!!

אני לא שואל כל אחד במה הוא עוסק, וכאן שם לי ה' בלב לשאול אותו בהשגחה מופלאה!!!

יצחק אלעזר: אורחין פריה עולמי

מעוניין לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית?
מוזמן לשלוח א"ר שמחה סטואלס
בפקס: 15326517922
או: o.y.wines@gmail.com

המשך מעמוד הקודם

וכן שאר כל הענינים וההצטרפויות שהאדם מוזקק להם בהאי עמלא בכדי שיוכל לפנות את מוחו ולבו לעבוד את הש"ת בנחת וברוגע וללא כל טירדות ומניעות.

תחזקנו לחיים ויטיב לנו החתימה
ויהא רעוא מן קדם אבאיהו בדשמיא שיהיה לנו

בפועל, וכל שאר הכוונות וייחודים עילאים נעשים ונפעלים במיאל עם קיום המצוה, שמאירים וזורחים כל ייחוד וכל כוונה במקומה לפי עניינה, והולכים ועושים את פעולתם לעילא ולתתא, ועד מהרה ירוץ דבר המצוה לפעול ולהשפיע מה שנשפע על ידה.

אבל מצד הגביר העושה ומקיים המצוה אין זה מעבא אם לא יידע את כל ספרי הקבלה, להבין ולהשכיל בכל הכוונות והפעולות הנעשים למעלה בגרמי שמים בפעולת המצוה, שהם כולם נעשים ונפעלים ממיאל מתוך הכוונות הראויות לכוון בה. ושוב יתקיים וייעשה הכל לה נעשית אל נכון בכל פרטיה ודקדוקיה.

לפיכך מהאי טעמא סגי ליה לאיניש במה ש'ממין' ומבקש את התוצר בשלמותו כראוי לו, ומגלה ומודיע דעתו וכוונתו שברצונו לקיים את המצוה כמאמרה, שתעלה ותתקיים על פי כל הכוונות הראויות לכוון בה. ושוב יתקיים וייעשה הכל ממיאל, כשישג הוא ברעותא דליבא לקיים את מצוותו כפשוטה, על פי השגתו ועל פי דרגתו, ומצידו 'משלם את המחיר' ועושה ופועל את כל מה שיכולתו והשגתו בקיום המצוה. ומעתה מיאל תעלה ותפעל המצוה עם כל ייחודיה והנתינה, 'כאילו' כיוון בה בעצמו את כל הכוונות הראויות בה. כשם שהתרופה נכנסת ופועלת לרפואת אל החולה על פי כל רזי מרכיביה ומינון תכולתה, והכל נעשה ונפעל ברפואת החולה גם כשאני מבין ומשיג כיצד ואיך היא פועלת. כל הוא בסדר קיום המצוה והעבודה הרוחנית, שאם עושה הוא מצידו ופועל את מה שנוצר לו לעשות ולפעול היא ממיאל נפעלים כל פנימיות הכוונות והייחודים ועולים ופועלים את פעולתם הרמה.

אכן בוודאי פשיטא שצריך האיש מצידו לעשות את פעולתו, ולקיים את מצוותו שתתקיים ותיעשה כראוי ונכון על פי דת של תורה, כפי שפסק בשולחן ערוך, שאם לא כן לא יועילו ולא יפעלו כל אותם כוונות וסודות הגנויים בה במצוה, שהרי לא נעשתה. והרי זה דומה לחולה שלא נטל את תרופתו כלל ולא הכניסה בתוך גופו, או שלקחה שלא לפי המינון הנכון שהכתיב עבורו הרופא, שבכך לא תועיל התרופה ולא יתרפא ממחלתו כלל, הגם שהיא עשויה כראוי לה במיטב המרכיבים המעולים ביותר.

ויתרה מזו, גם הרוקק בעצמו שלמד והשיג ומבין ויודע את כל אופני יצירת התרופה ופועלתה, ואף אם יהיה מגדולי הפרופסורים או אפילו הייצרן שהמציא בעצמו את אותה תרופה, הרי הידיעה הזו שלעצמה לא תרפא אותו אם יפול הוא באותה מחלה כל שלא השתמש בה בפועל והזריקה אל תוך גופו. וכדוגמת הנוסע במטוס או ברכבת, שאם לא יעלה אל האוויר ולא יתפוס את מקומו בקרון הרכבת, בוודאי שלא יגיע אל מחוץ חפצו לעולם.

כן הוא בקיום המצוות, דפשיטא שכלפי עצם מעשה קיום המצוה לא יועיל כלום מה שיאמר שהוא חשוב כאילו קיימתה בכל פרטיה וכו', שכן לא עשה ולא כלום, ובמקום שהאדם צריך לעשות ולפעול לא אפשר לו להיפטר מחובתו, כי המעשה צריך להתקיים בפועל, ודלא כמו שטעו בשכיחא בזה. - אבל הכוונות והייחודים הפנימיים שנרמזים ונגנונים בסוד גנוי המצוה, הם נעשים ונפעלים מצד עצמם, כאשר האדם 'הומין' והכין את עצמו להתחשב עבורו כמי שכוון בכל הכוונות הראויות לכוון.

וְהָיָה עוֹשֶׂה עַל דַּעְתּוֹ וְעַל פְּנֵיתוֹ, וְעַל דַּעַת כָּל הַצְדִּיקִים וְהַחֲסִידִים. ובנוסף 'לשם יחוד' שמספר צדק: **יעלה לפניך מצות הדלקת נר חנוכה שלנו עם הדלקת נר חנוכה של בניך המכוונים בכוונות הראויות לכוון.** - ביאור גם כן על דרך הגל, וכענין המשל שהמשלנו בזה בבית המרקחת של התרופות או בבית החרושת של המצרים והמכשירים. שבתאור עניינם שעה המזמנת והחלה את הלקוח את אותה תרופה או מכשיר ותשלומו בעדה את מחירה המלא, הרי נעשים כל היצרנים הללו כמו 'שלוחיו' של הלקוח, העושים את המלאכה בעבורו, כדי שתשמש את כל הנצרכים לה כראוי ונכון.

כמו כן הם חכמי ישראל, בניך היודעים ומכוונים בכל אותם כוונות הראויות לכוון, הלא הם שלוחי עמך בית ישראל, עבדים לעבדי ה', עושים את מלאכתם נאמנה בדרישת טובתם של ישראל ברוחניות ובגשמיות. ולכן העמיד לנו השי"ת את חכמי הדורות, דור דור ודורשיו, חכמי התורה ומסרי התורה. שהם לומדים ומבינים בשביל כל ישראל את כל רזי סודות המצוה וייחודיה, שכל ישראל ערבים זה לזה. ושאר פשוטי דלת העם סגי להם בהתחברותם עם צדיקי הדור, והתקשרותם בהם

באהבים, שבכך עולה ומתעלה ממיאל כל עשייתם של האנשים הפשוטים שבשאר ישראל בייחוד עליון ביחד עם עלייתם של הצדיקים הכשרים היודעים ומכוונים כהוגן, שכל מעשיהם וכל פעולתם נעשה בשם כל ישראל.

וכדוגמת הקברניט והנווט שמטיס את כל האווירון עם מאות הנוסעים שעל הסיפון במטוס, וקטר הרכבת שנושא אחריו עשרות קרונות, שכולם קשורים ומחברים בכבלי איתן אל המנהיג, שינהיג ויקח אותם אל מחוץ הפסגה. כן מחברים אנו עצמנו אל אלו הצדיקים, שעושים את כל פעולתם בשלמות הראוי, שישאו גם אותנו להתרומם עמם לטובה ולברכה.

"הנרות הללו אנו מרליקין, על הנסים ועל הנפלאות, ועל התשועות ועל המלחמות, עשיית לאבותינו בנמים ההם בנמן הזה".

(נוסח הנרות הללו).

ועל המלחמות - לכאורה צריך ביאור בנוסח הוידה זו, מה מקום יש להורות 'על המלחמות' ביחד עם הנסים והנפלאות, הלא המלחמות אינם דבר טוב, והם שייכים לצרות והמכות ולא לגאולות והתשועות.

ובפשיטא הכוונה היא 'על ניצחון המלחמות', וקציר בלשוננו כדמצינו כהאי גוונא בכמה דוכתי. שהרי נסים רברבן נעשו עמם בצאתם למלחמות, כמ"ש בנוסח על הנסים: "מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וכו'", וכל ניסי ניצחונות הללו נכללים בלשון 'על המלחמות'. ולא מתאים לומר בנוסח 'על הניצחונות' שאין בהם מובן עצמי, רק היה צריך להאריך ולפרש 'על הניצחונות שבמלחמות', ובחר לו בלשון קצרה 'על המלחמות'.

ברם רמז נאה יש כאן בעומק הלשון 'על המלחמות', שיש מקום להודות להשם יתברך אף על המלחמות עצמן. כנודע שיש טובה במלחמות המסתערים לפעמים, הן בכללות על כל האומה, והן בפרטות על אדם היחיד. שכן המלחמות מחשלים מאור, ועל ידם מתחזקים כוחות הגוף והנפש. ודווקא מתוך המלחמות מתגלים כוחות אדירים ונדירים, שאילו המלחמה המאלצת ומכריחה להשיב מלחמה להשדרה לא היו כוחות נפלאים אלו מתגלים כלל, הן בכלל והן בפרט.

ומטעם זה נערכים בכל צבאות העולם **תרגילים** רבים המדרמים את המלחמה, ובפלוגות מסוימות הצריכים להיות מוכנים למלחמה בשלמות, ולשוש אלי קרב במלוא התעוזה, בונים עבור אנשי הצבא 'מודל' מדויק של חזית הלחימה, הנראה בדיוק כשדה המלחמה, ומציבים שם 'נציבים' [בזכות פלסטק] הנראים בדיוק כמו צבאות האויב עם אותם מדים וסמלים וכו'. ושם מתאמנים להם חיילי הצבא בתרגיליהם הגדולים, ממש כמו במלחמה עצמה. [עד שפעמים רבות אין התושבים עצמם יודעים, אם המדובר בתקפת האויב או ב'תרגיל סרק' כידוע]. והיינו מטעם זה, שרק מכוח המלחמות שנוצר האדם לצאת ולהילחם מגלה בעצמו כוחות גלומים, ומצליח בניצחונותיו לגלות בעצמו כישרונות וכוחות מופלאים שבעצמו לא היה מודע להם כלל.

כיוצא בדבר, ישנם כיום גם לכלל העם, לא רק לאנשי צבא קורסים מיוחדים ללימוד תורת הלחמה, [קורס לוחמה אישית]. והתועלת להם מקורס זה, אף שאינם נקראים ואינם קשורים למלחמה כלל, היא שמתוך אותה לחימה והתאבקות מתחזקים ומתחשלים כוחות הגוף והשרירים הרפויים, ודווקא מתוך אותה לחימה מוציא האדם מתוכו כוחות איתנים וטובים בגבורה איתנה, ואילו אותה לחימה לא היה מגלה כוחות אלו כלל.

וכן הוא על זה הדרך במלחמת הייצר, שמתוך כל המלחמות והניסיונות שמערים הייצר על האדם בעולמו, הרי הוא מתחזק יותר על ידי שמלמד לעצמו דרכי לחימה עימו, ומתרגל להתמודדויות כנגד הקשיים. וכל זאת טובה היא לאדם מאוד, כדי שיתרגל להילחם ביצרו, ולהרצות תמיד יצר טוב על יצר הרע. וביסוד זה מובן היטב מ"ש **במדרש** (ב"ר ט, ז): **"רבי נחמן בר שמואל בר נחמן** בשם רב **שמואל בר נחמן** אמר, 'הנה טוב מאד' (בראשית א, לא) זה יצר טוב, 'הנה טוב מאד' זה יצר רע. וכי יצר הרע טוב מאד אתמהא, אלא שאילו יצר הרע לא בנה אדם בית, ולא נשא אשה, ולא הוליד, ולא נשא ונתן, וכן **שלמה** אומר (קהלת ד, ד) **"וראיתי אני את כל עמל ואת כל כשרון**

המעשה] כי היא קנאת איש מרעהו" ע"כ. ולכאורה עדיין לא התייבשה תמיהת המדרש אל נכון, שאם אפשרי לנו לבנות בית ולשא אשה ולהוליד ולהתעסק במשא ומתן, בלא תאוות היצר הרע, וכמי שנאלצים אנו בהכרח לצורך קיום העולם להשתמש על כורחנו באותם יצרים של תאוה וקנאה ודומיהם, כדי להקים בהם את העולם הגשמי המוכרח לנו בשביל קיום הגוף.

ולכאורה אם זו היא ההבנה, עדיין לא יתכן לקרותו בשם 'טוב מאד', כי הרע המוכרח שנאלץ האדם בעל כורחו ליקח ממנו לא ייקרא 'טוב מאד', אחר שבמהותו אינו טוב כלל.

אך בהאמור נחא שפיר, שהיצר הרע גופא 'טוב מאד' הוא לאדם, שבכך מעמידו על מכונו ועל עומדו בשלמות הטוב הנכון והראוי בעולם. כי אין השלמות הנכונה בתכלית איש ישראל בעולמו במה שיתנוד ויתרחק לגמרי מכל ענייני עולם הזה, לא יבנה בית ולא ישא אשה ולא יוליד בנים ולא יעסוק במשא ומתן. כי אין כל עניינים גשמיים הללו באים רק מחמת הכרח קיום הגוף בעולם, וכדבר שצריך להיפטר ממנו בלבד, כמו שטעו הטועים בזה. - אלא עיקרם באים לעולם גם לתכלית הרוחנית של עיקר שלמות האדם בעולמו, שהיא נבנית ומשלמת מתוך ההתמודדות הנכונה עם כל ענייני העולם הזה, כאשר המציא בעצמו את המסילה הנכונה בשילוב גוף עם נפש, לברר את דרכו על אדמות כיצד מתקנים את כל ענייני הגשמיים בשימוש הנכון, שיימצאו גם הם משרתי השם יתברך.

ובכך נמצא היצר הרע שפיר 'טוב מאד' שרק על ידו ניתן להשיג זו השלמות המופלאה, כשיתמודד ויילחם עימו כדת וכדין. ועד מדרגה גבוהה שניתן אף להפוך היצר הרע גופא לטוב ממש, אחר ששולט היטב בכל איברי גופו להשתמש בכל הגשמיות כולה אך ורק לעשות נחת רוח ליוצרו.

הוא שדרש המדרש 'הנה טוב מאד' זה יצר הרע, שבגינו ילחם האדם ביצרו, ויעלה ויגלה את כל כוחות ונפשו הפנימיים להתעלות כנגד התאוה המאוסה, ושאר עניינים שאינם טובים המעלה הייצר על ליבו. ומתוך אותה מלחמה והתמודדות יגיע ויזכה להיות 'טוב מאד', עד שיתפנה גם מה שנרמז מתחילה כדבר רע לטוב מאוד.

[וכדוגמת המשל שהובא מקורס לחימה אישית, שמשלם האדם במיטב כספו למורה המלמד את כל תורת הלחימה וההתגששות, והוא נקרא מורה 'טוב מאד' על אף שבכל מהלך השיעור הוא רק נאבק ונלחם כנגדו, ודו"ק].

כמ"ש בפרק קמא **דברכות** (ה): **"לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שואמר (תהלים ד, ה) 'רגו ואל תחטאו'.** ופירש **רש"י**: **"ירגיו יצר טוב - שיעשה מלחמה עם יצר הרע" ע"כ. ועל דרך שאמר הכתוב (תהלים ס, ט) 'נתתה לי ראיה נס להתנוסס', ופירש **רש"י**: **"נתתה לי ראיה נס - נסיונות של צרות הרבה. 'להתנוסס' - להיות מנוסים בהם אם יעמדו ביראיתך" ע"כ.****

ולפיכך נמצא שפיר שיש מקום להודות ולהלל אף **'על המלחמות'**, שכן מתוכם התחזקו ישראל והתעצמו כנגד תרבות יוון, ועל ידי שנלחמו כנגדם נמצאו הם עצמם מתחשלים יותר בטובה.

ובספרה **"ק בני יששכר** (מאמר ד אות 2) פירש בזה בענין אחר, **וזהו**: **"הכוונה הוא הוראה על מלחמות השם יתברך, שנלחם בעדנו דרך מלחמה, בכדי להודיע חיבת אב לבנים וכו'."** עכ"ל.

סיפר מרן **החפץ חיים זצוק"ל**, שהיה פעם בבית רבו הגה"צ **רבי נחום מהורדענקא זצ"ל** בימי החנוכה, ועסקו יחדיו באהבים במעלה של תורה. והנה נקפו השמים והגיע זמן **הדלקת נרות חנוכה**, אך לפליאתו של החפץ חיים התמהמה הגאון משום מה, ולא ניגש למצות ההדלקה, הוא המשיך עוד בעסק הסוגיא שהתייגעו בה, על אף שכבר החל להחשיך היום.

שאל החפץ חיים את רבו, מדוע אינו מפסיק להדלקת הנר כדין, הרי עוד מעט יעבור החמץ?

ענה הרב והסביר, זוגתי הרבנית יצאה כרגע מן הבית לצורך דחוף, יודע אני שתצטער כשתראה שניגשתי להדלקת הנר בלעדית, והרי כבר פסקו חכמינו ז"ל (שבת כג.) נר ביתו ונר חנוכה, **נר בית עדיף משום שלום בית** ע"ש, ואם כן בודאי עלינו לחוש במצות המלקת נר חנוכה גם לשלום הבית! הנה אמורה היא לחזור תיכף, ואז אגש בעזרת ה' בשמחה אל המצוה!

קו ההזמנות לכל ספרי 'מכון טיב'

מהדגה **צ"רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א**

0733-22-76-09 ☎ מתקשרים ☎ מזמינים ☎ מקבלים ללא עלות דמי משלוח!

shivti11@gmail.com

י"ו ל" ע"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109

יהודי יקרא! את תחזיק טובה לעצמך, הנך מוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור מגוריך ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לדפוס) בקובץ להדפסת.

Anyone Interested in receiving Tiv Hakeilah weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173